

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาในกระแสโลกาภิวัตน์ในระบบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งที่เป็น โอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10)

กระบวนการบริหารจัดการประเทศได้เริ่มเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่นๆ เข้ามาร่วมกับภาครัฐมากขึ้น แต่ภาคประชาชนและภาคสาธารณะอื่นๆ ยังมีบทบาทจำกัด กล่าวคือ ภาคการเมืองปรับตัวเข้มแข็งขึ้นและมีเสถียรภาพอย่างมาก ขณะที่ยังมีการรวมศูนย์อำนาจการบริหารจัดการทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศและระบบการตรวจสอบถ่วงดุลขาดประสิทธิภาพ ขณะที่การปฏิรูประบบราชการนำไปสู่ความทันสมัย และมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่กระบวนการบริหารจัดการยังมีลักษณะผิดค่อนข้างมาก และยังขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ผลการประเมินการพัฒนาระบบราชการในด้านต่างๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดีขึ้นไป ส่วนภาคประชาชนเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและขยายสิทธิ์เลือกตั้งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นร้อยละ 72.6 ในปี 2548 สำหรับภาคเอกชนมีบทบาทในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง และมีการบริหารจัดการที่เป็นธรรมาภิบาลมากขึ้น ผลการจัดอันดับธรรมาภิบาลภาคเอกชนของสถาบันนานาชาติ เพื่อพัฒนาการจัดการ (Institute for management development : IMD) ปรากฏว่าประเทศไทยมีอันดับดีขึ้นจากอันดับที่ 36 ในปี 2544 เป็นอันดับที่ 30 ในปี 2549 แต่ยังไม่เพียงพอที่จะขับเคลื่อนธรรมาภิบาลในภาคธุรกิจเอกชนโดยรวม โดยเฉพาะธุรกิจนอกตลาดหลักทรัพย์ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10)

อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการภาครัฐยังไม่ตอบสนองต่อการเสริมสร้างธรรมาภิบาล โดยยังมีลักษณะรวมศูนย์อำนาจยังไม่เปิดโอกาสให้กระบวนการมีส่วนร่วมตัดสินใจของประชาชน แม้การดำเนินงานการกระจายอำนาจมีความก้าวหน้ามากขึ้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ยังไม่เข้มแข็งและขาดอิสระในการจัดเก็บรายได้ให้เพียงพอต่อการพึ่งตนเอง นอกจากนี้ กระบวนการ

ยุติธรรมและกฎหมายปรับตัวไม่ทันการเปลี่ยนแปลงจึงยังไม่สามารถสร้างความเป็นธรรมกับทุกภาคีขณะที่กลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐยังขาดประสิทธิภาพและกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลนอกภาครัฐยังมีบทบาทจำกัด ขาดการทำงานเป็นเครือข่ายที่จะก่อให้เกิดพลังร่วมในการตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ แม้ความโปร่งใสในการบริหารจัดการภาครัฐมีแนวโน้มดีขึ้นต่อเนื่อง โดยดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน จัดทำโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติเพิ่มสูงขึ้นเป็น 3.8 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ในปี 2548 ซึ่งยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ทั้งวัฒนธรรมอุปถัมภ์ที่ยังรากลึก ยังคงเป็นอุปสรรคขัดขวางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย ประกอบกับการขาดคุณภาพและจิตสำนึกสาธารณะจึงทำให้ไม่สามารถแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวออกจากผลประโยชน์สาธารณะก่อให้เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมและการทุจริตประทุติมิชอบที่ซับซ้อนมากขึ้น (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10)

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนและส่งเสริมธรรมาภิบาล ตลอดจนการบริหารงานหากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใดก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร และทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันนักการเมืองจากการกำหนดคน โยบายที่ไม่เหมาะสมกับสังคมนั้น ๆ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเสียงของประชาชนจะมีคนรับฟังอีกทั้งความต้องการหรือความปรารถนาของประชาชนก็จะได้รับการตอบสนองอย่างไรก็ดี ไม่มีเทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชนเทคนิคใดเทคนิคหนึ่งที่มีความเหมาะสมและสามารถใช้ได้ผลดีกับทุกสถานการณ์นอกจากการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นเงื่อนไขหลักของระบบประชาธิปไตยโดยแบบมีส่วนร่วมแล้ว ยังจะช่วยให้กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาและโครงการต่างๆ ของรัฐบาลเป็นไปด้วยความรอบคอบ ลดความขัดแย้งในสังคมและบังเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งแก่ชุมชนและประเทศชาติ ทำให้คุณภาพของการตัดสินใจดีขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้ใช้ต้นทุนน้อยและลดความล่าช้าลง การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นเป้าหมายสำคัญ คือนำค่านิยม ความคิดเห็นของสาธารณชนเข้ามาสู่การตัดสินใจเพื่อปรับปรุงคุณภาพของการตัดสินใจที่สำคัญ แก้ปัญหาความขัดแย้งจากความต้องการที่เหมือนกัน การสร้างความเชื่อมั่น และให้การศึกษาและให้ข้อมูลแก่สาธารณะชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 5 มาตรา 76 รัฐได้ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่นเป็นรากฐานอันสำคัญยิ่งของการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติ เพราะการเมืองระดับท้องถิ่นเป็นส่วนสำคัญของระบอบ

การปกครองระดับชาติที่สนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการปกครองโดยตรง และเป็นสถาบันฝึกสอนให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง เกิดความรับผิดชอบและหวงแหนต่อท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยในที่สุด (ประหยัด หงษ์ทองคำ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. 2529 : 105) เนื้อหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งบัญญัติไว้ในหมวด 7 ว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน นั่นก็คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามที่กำหนดในหมวด 3 และหมวด 5 แห่งรัฐธรรมนูญ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา 274 ให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา 270 ออกจากตำแหน่งได้ และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ ในหมวดที่ 14 ว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น ตามมาตรา 281 มาตรา 286 มาตรา 287 และมาตรา 290 ก็ยังได้ระบุประชาชนในระดับท้องถิ่นก็มีบทบาททางการเมืองด้วย

การเมืองท้องถิ่นในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีส่วนส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง (Political Participation) อย่างกว้างขวางโดยนัยนี้ องค์การบริหารส่วนตำบล จึงเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่สำคัญและมีส่วนในการสร้างเสริมความมั่นคงแห่งชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา (Developing Countries)ทั้งหลาย องค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นสถาบันทางการเมืองการปกครองอันสำคัญในการพัฒนาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมได้ (ไชยพร ตังษ์จิตานนท์. 2536 : 3) องค์การบริหารส่วนตำบลนาฏ อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคามได้รับการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ปัจจุบันมีจำนวนประชากร รวม 6,328 คน แบ่งเป็นชาย 3,111 คน หญิง 3,217 คน มีเขตพื้นที่รับผิดชอบทั้งสิ้น 17 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านนาฏ หมู่ที่ 2 บ้านเหล่าหมากคำ หมู่ที่ 3 บ้านสะเดาหวาน หมู่ที่ 4 บ้านนาเลิง หมู่ที่ 5 บ้านหนองบัวชุม หมู่ที่ 6 บ้านป่าจิก หมู่ที่ 7 บ้านสว่าง หมู่ที่ 8 บ้านศาลา หมู่ที่ 9 บ้านโนนสวรรค์ หมู่ที่ 10 บ้านป่าโพธิ์ หมู่ที่ 11 บ้านป่าแดง หมู่ที่ 12 บ้านเหล่าหมากคำ หมู่ที่ 13 บ้านสะเดาหวาน หมู่ที่ 14 บ้านโนนทองพัฒนา หมู่ที่ 15 บ้านเหล่าเม็ก หมู่ที่ 16 บ้านโนนสวน หมู่ที่ 17 บ้านหนองบัวชุม ซึ่งจัดเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง ตามนโยบายของรัฐบาลมุ่งเน้นให้ท้องถิ่นเป็นหน่วยงานราชการที่ช่วยแบ่งเบาภาระในการพัฒนาจากส่วนกลาง โดยยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ประชาชนที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาฏ อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม จากข้อมูลการไปใช้สิทธิเลือกตั้งและการเข้าร่วมประชาคมหมู่บ้าน

จะเห็นได้ว่าการใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในเกณฑ์สูง ส่วนการเข้าร่วมประชาคมหมู่บ้านอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ซึ่งการเข้าร่วมประชาคมดังกล่าวส่งผลต่อการการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลนาฏเป็นอย่างมากยิ่ง เพราะการการเมืองท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีผลต่อการดำรงชีวิตของประชาชนโดยตรง และเป็นหัวใจหลักของการปกครองระบอบประชาธิปไตย หากได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมเสริมให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาฏ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม น่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะชนมากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่ดำรงตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาฏ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาฏ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม ตลอดจนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลที่เกิดจากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาฏ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาฏ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาฏ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ด้านพื้นที่ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลนาฏ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม

2. ด้านเนื้อหา

เนื้อหาในการวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาภู อำเภอขงสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ได้ปรับปรุงตามกรอบแนวคิดของ คัมมิงส์และไวส์ (Cummings and Wise. 1971 : 13-17) ดังนี้

- 2.1 การเลือกตั้ง
- 2.2 การแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ
- 2.3 การรวมกลุ่มผลประโยชน์
- 2.4 การแสดงออกซึ่งความต้องการต่าง ๆ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปและมีสิทธิเลือกตั้งมีชื่อตามทะเบียนราษฎรที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาภู อำเภอขงสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4,716 คน (สำนักงานทะเบียนราษฎร อำเภอขงสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม 2551)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาภู อำเภอขงสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ได้มาโดยใช้วิธีการคำนวณจากกลุ่มประชากรตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, Taro. 1972 : 737) จำนวน 369 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ประชาชนที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาภู อำเภอขงสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม จำแนก ดังนี้

- 1.1 เพศ
- 1.2 อายุ
- 1.3 ระดับการศึกษา
- 1.4 อาชีพ

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาภู อำเภอขงสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม 4 ด้าน ดังนี้ คัมมิงส์และไวส์ (Cummings and Wise. 1971 : 13-17) ดังนี้

- 2.1 การเลือกตั้ง
- 2.2 การแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ
- 2.3 การรวมกลุ่มผลประโยชน์
- 2.4 การแสดงออกซึ่งความต้องการต่าง ๆ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปและมีสิทธิเลือกตั้งมีชื่อตามทะเบียนราษฎรที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาฏ อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม

2. องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์กรปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลนาฏ อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม

3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาฏ จำนวน 17 หมู่บ้าน ทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการเลือกตั้ง ด้านการแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ ด้านการรวมกลุ่มผลประโยชน์ ด้านการแสดงออกซึ่งความต้องการต่าง ๆ

3.1 การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง หมายถึง การที่ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาฏได้ร่วมกิจกรรมทางการเมือง ดังนี้ การไปใช้สิทธิทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล การไปใช้สิทธิทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล การสนใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล การสนใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล การติดตามข่าวสารการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง การรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การแก้ปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงของประชาชน การแก้ปัญหาการจัดการเลือกตั้ง และการดำเนินงานจัดการเลือกตั้ง

3.2 การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ หมายถึง การที่ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาฏได้ร่วมกิจกรรมทางการเมือง ดังนี้ การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการกำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล การติดตามผลของการแสดงความคิดเห็นต่อการกำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล การแสดงความคิดเห็นใน

การวางแผนพัฒนาชุมชน การแสดงความคิดเห็นในการวางแผนพัฒนากับนายกองค์การบริหารส่วนตำบล การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการวางแผนพัฒนากับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในหมู่บ้าน การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการวางแผนพัฒนากับนายกองค์การบริหารส่วนตำบล การคัดค้านการกำหนดนโยบายของ องค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เหมาะสม การคัดค้านการวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เหมาะสม และการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่น

3.3 การมีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาฏได้ร่วมกิจกรรมทางการเมือง ดังนี้ การเข้าร่วมกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม การผลักดันให้องค์การบริหารส่วนตำบลตอบสนองความต้องการ การคัดค้านประเด็นสาธารณะ เช่น ปัญหาขยะ ปัญหาท่อระบายน้ำ ปัญหาไฟฟ้าสาธารณะ และการต่อรองผลประโยชน์กับองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การก่อสร้างถนน การก่อสร้างน้ำประปา การส่งเสริมอาชีพ

3.4 การมีส่วนร่วมในการแสดงออกซึ่งความต้องการต่าง ๆ หมายถึง การที่ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาฏได้ร่วมกิจกรรมทางการเมือง ดังนี้ การร่วมเสนอโครงการต่างๆที่หมู่บ้านต้องการ การร้องเรียนการให้บริการสาธารณะด้านต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การให้บริการของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมในการแสดงออกซึ่งความต้องการด้านการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก การมีส่วนร่วมในการแสดงออกซึ่งความต้องการด้านการรักษาความสะอาดของถนน ทางเดินที่สาธารณะและการกำจัดขยะมูลฝอย การมีส่วนร่วมในการแสดงออกซึ่งความต้องการด้านการรับโรคติดต่อ การมีส่วนร่วมในการแสดงออกซึ่งความต้องการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การมีส่วนร่วมในการแสดงออกซึ่งความต้องการด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมในการแสดงออก ซึ่งความต้องการด้านการส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ การมีส่วนร่วมในการแสดงออกซึ่งความต้องการด้านการคุ้มครองและบำรุงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในการแสดงออกซึ่งความต้องการด้านการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปเสนอผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY